

Universitets-
rektorene har
tydeligvis sluttet
å late som de er
rektorer, og sam-
tidig fortsetter
politikere å late
som de er det

På de skotske universitetene bidro studentens direktebetaling til professorene også til å fortelle rektorene hvilke fag studentene ønsket og selv oppfattet som nyttige, skriver artikkelforfatteren. Her fra St. Andrews University i Skottland. Foto: David Moir, Reuters/NTB Scapix

Skolepenger er smart

Med skolepenger må universitetene selv ta de vanskelige valgene. Da vil studentene tas på alvor.

Rektor Ole Petter Ottersen ved Universitetet i Oslo (UiO) går i demonstrasjonstog mot at universitetene får muligheten til å innføre skolepenger for studenter utenfor EØS-området: «Når jeg er i utlandet, er jeg stolt av å komme fra et land der man ikke har studieavgifter overhodet.»

Rektor Dag Rune Olsen ved Universitetet i Bergen (UiB) er også imot fordi: «et tungende nei til skolepenger er samtidig ja til solidaritet, utvikling og samarbeid». «Innkrevning av skolepenger er en dårlig idé, også rent økonomisk» fordi gratis for de utenlandske studentene er en god investering for UiB, ifølge Olsen.

Universitetsrektorene har tydeligvis sluttet å late som de er rektorer, og samtidig fortsetter politikere å late som de er det. Intensjonene er gode hos begge, men konsekvensen er et dårligere utdanningstilbud for studentene. Skolepenger er derfor en god økonomisk idé. Den bidrar til at universitets-

Innlegg Utdannelse

rektorer dreier søkelyset direkte mot studentene og gode undervisningsstilbud.

For 250 år siden observerte Adam Smith at skolepenger påvirker undervisningskvalitet. Han så at undervisningen på universitetet i Glasgow var god. Og at i Oxford var den dårlig; der hadde de fleste professorene «forlengt til og med sluttet å late som de underviste».

Hvordan forklarer Smith forskjellen?

Professorene i Oxford hadde fast lønn uavhengig av hvor mange studenter som fulgte kursene deres. I Glasgow betalte studentene skolepenger direkte til professoren; jo flere studenter på kurset desto høyere lønn til professoren. Ingen studenter; heller ingen lønn.

Et slikt lønnsystem gir en sterk motivasjon for professorene til å legge innsats og flid i undervisningen. Både for å imøtekomme studentens forventninger der og da, men også for å opparbeide seg et godt rykte og renommé for å tiltrekke seg studenter senere.

Begge universitetene var kollegastyrt. Vurdering av undervisningskvalitet og hvilke fag som skal tilbys eller ikke, er vanskelig generelt og spesielt vanskelig i kollegastytte organer.

I kollegier er det lettere å tolerere og overse hverandres manglende kvalitet i undervisningen og fag. Men på de skotske universitetene bidro studentens direktebetaling til professorene også til å fortelle rektorene hvilke fag studentene ønsket og selv oppfattet som nyttige.

Derfor er skolepenger så viktig. Incentivordningene overfor norske universiteter påvirker kvaliteten på undervisningen og hvilke fag som tilbys. Siden det ikke er skolepenger i dag, går studentens reelle tilbakenmeldinger stort sett gjennom rykte og renommé. Fag med et godt renommé tiltrekker seg studenter, mens fag med dårlig renommé sliter med å tiltrekke seg studenter.

Gode utenlandske studenter kan berike læringsmiljøet, men feltnotiverte og faglig svake studenter kan også svekke det.

Universitetene får mindre betalt for en norsk enn for en utenlandsk student, enten hun kommer fra rike land som USA og Tyskland eller fra fattige land.

Fag som har problemer med rekruttering, kan lokke med gratis utdanning overfor utenlandske studenter.

Fagenes renommé og rykte bærer ikke så langt. Fagene kan fylles opp. Fag kan opprettholdes uten det disiplinierende renommé fra nærmiljøet. På den måten unngår rektorene vanskelige valg i kollegiet.

Med skolepenger må universitetene selv ta de vanskelige valgene. Skolepenger gjør at studentene blir tatt på alvor på en helt annen måte enn i dagens gratis utdannings-system.

Sigve Tjøtta, professor i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Bergen

Se flere innlegg
Side 36-37

Debattansvarlig: Sverre Strandhagen **Telefon:** 22 00 13 93 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/repplikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.